

TRUSTORIJA

GLAVNI NASLOVI

- * Investicije: +30 mln. € u TM4 (str. 2)
- * Skupština usvojila takse 2014. (str. 3)
- * Uspešno testiran plan OSN (str. 4)
- * 98.48% sredstava alocirano (str. 5)

GLAVNE CINJENICE

31. decembra 2013

Cena deonica	€1.2117
Pod upravom	€913,182,738.46
Povlaćene penzije u K4	€2.7 mln.
Računi doprinosilaca	447,259
Emitovane deonice	753,650,391.63

INVESTICIJE U K4

Promena cene deonice: 3.27%

Oktobar	2.04%
Novembar	0.37%
Decembar	0.84%

Vrednost povratka: +29.66 mln. €

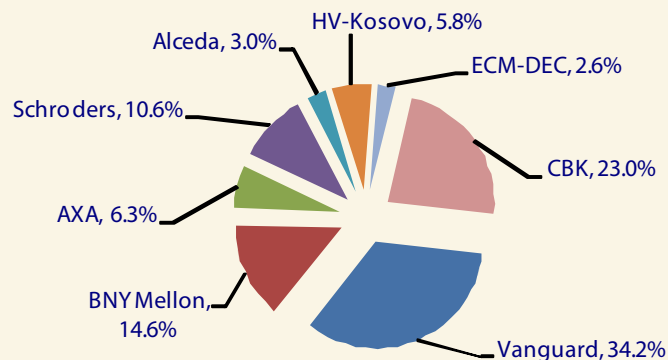
Oktobar	17.98 mln. €
Novembar	3.66 mln. €
Decembar	8.02 mln. €

KUMULATIVNA PERFORMANSA KPŠF-a OD OSNIVANJA

Period	1 mesec	3 meseca	2013	1 godina	5 godine	Od osnivanja
Rezultati	0.84%	3.27%	8.48%	8.48%	40.81%	21.17%

PLASMAN FONDOVA U K4 2013

PERFORMANSA INVESTICIONIH FONDOVA I KOSOVO-HV U K4 2013

1. VANGUARD	▲ +8.23%	4. AXA GILB	▼ -1.61%	8. KV - KOSOVO	▲ +0.35%
2. SCHRODERS	▲ +1.09%	5. BNY MELLON	▲ +1.24%		
3. ECM-DEC	▲ +2.07%	6. ALCEDA	▼ -0.13%		

OKO 30 MLN EVRA POVRAĆAJ INVESTICIJA U TM4

Kosovski penzijski štedni fond (KPŠF) je završio četvrto tromesečje u 2013-oj godini sa povratkom investicija od 3.27%, ili oko 29.7 mln evra u nominalnoj vrednosti.

Uzeći u obzir celu godinu, 2013-a je takođe bila uspešna za KPŠF. Godišnji bruto povratak investicija premašio je 71 mil, dok je neto rast cene akcija bio 8.5%. U nominalnoj vrednosti ovo je najbolji rezultat u oblasti investicija, koji je KPŠF ikada ostvario, dok je ako uzmemo zajedno poslednje dve godine 2012. i 2013. godinu, bruto povratak investicija KPŠF-a bio oko 125 miliona evra.

Na drugoj strani, penzijski doprinosi tokom 2013. godine, dostigli su oko 119 miliona evra, što je bilo za 6 miliona evra više od akumuliranih doprinosa tokom prethodne godine.

Kao rezultat: sredstvima pod upravljanjem za 2013. godinu, dodato je 71.1 milion evra od investicija i 119.1 miliona evra od doprinosa; dok su ona smanjena za 10.7 miliona evra za plaćene penzije, 1.5 miliona evra za vraćanje pogrešnih isplata kao i 4.6 miliona evra za finansiranje investicijskih i operativnih troškova KPŠF-a. Sve ovo je učinilo da se sredstva pod upravljanjem povećaju za 173.4 miliona i da dostignu 913.1 miliona evra na kraju 2013. godine.

Uticajni faktori

U četvrtom tromesečju uglavnom su dominirale pozitivne vesti sa globalnih finansijskih tržišta. Ovo je bilo tromesečje u kojem je došlo do snažnog rasta na

tržištu akcija, dok su investicije u obveznice bile značajno restriktivne. Ipak, učinak tržišta akcija bio je u tankoj ravnoteži tokom celog tromesečja. U međuvremenu, ekonomski pokazatelji beležili su stalno poboljšanje, nesigurnost oko zatvaranja monetarnog programa za podsticanje privrede SAD, držala je tržište pod stalnom tenzijom. Međutim, na tržišta su dosta pozitivno uticali upečatljivi izveštaji globalnih korporacija za treće tromesečje.

U međuvremenu su i ekonomski pokazatelji u Evropi i u privredama u razvoju davali znakove poboljšanja. Na samom kraju, smanjenje podsticajnog programa u SAD, još je više izrelaksiralo tržišta, završavajući na ovaj način veoma zadovoljavajuće tromesečje.

Učinak menadžera sredstava

Kao što se vidi iz tabele 1, najveći deo povratka investicija u TM4, ili 86% tog povratka, došlo je sa tržišta akcija, preko menadžera Vanguard. Pozitivan uticaj u TM4 imale su i investicije KPŠF-a na evropskom kreditnom tržištu, povratak investicija i državne i korporativne obveznice, kojima ustvari upravljaju ECM, BNY Mellon i Schroders. Investicije u obveznice Vlade Kosova takođe su pozitivno uticale.

Sa druge strane, negativan efekat imale su investicije u portfolio Alceda i AXA-s. Na portfolio AXA-s naročito je uticao pad tražnje za globalne obveznice koji je pratila inflacija.

Tabela 1: Učinak investicija u TM4 2013 i plasmani na kraju tromesečja

Menadžer/Entitet	Tip investicije	Pasmani (u evrima)	Bruto povraćaj (u evrima)	Performansa (u %)
Vanguard	Akcije	313,444,531.78	23,257,628.18	+8.23
ECM	Kreditno tržište	23,403,320.56	503,060.64	+2.07
BNY Mellon	Absolutni povratak	133,139,594.26	1,633,542.56	+1.24
Schroders	Obveznice	96,379,843.88	1,035,242.99	+1.09
Hartija od vrednosti Kosova	Trezorski zapisi	53,122,904.79	185,671.44	+0.35
Alceda	Absolutni povratak	26,986,629.60	1,920.07	-0.13
AXA	Globalne obveznice protiv inflacije	57,478,700.98	-1,390,400.30	-1.61
State Street*	Akcije	-	1,430,759.32	+4.67
Akumulirani suficit od operacije		-	3,000,000.00	-
	Ukupno	703,955,525.85	29,657,424.90	+3.27

*Povratak od investicija State Street-a je do 24. oktobra 2013.

SKUPŠTINA USVOJILA TAKSE ZA 2014. GODINU

Skupština Kosova usvojila je 20. novembra 2013. godine, taksu za upravljanje Kosovskog penzijskog štednog fonda (KPŠF) za 2014. godinu, koju joj je Upravni odbor KPŠF predložio na usvajanje.

Upravni odbor tražio je usvajanje takse za upravljanje, koja je podeljena na dva dela: investicionu taksu od 0.40% (2013: 0.38%) i operativnu taksu od 0.13% (2013: 0.15%). Ispada da će se ukupno doprinosiocima KPŠF-a, od 1. januara 2014. godine, obračunavati taksa za upravljanje od 0.53%; isto kao i u drugoj polovini 2013-te.

Do ove izmene u investicijskoj taksi, dakle njenog rasta, došlo je zbog izmene investicijske strategije i očekuje se da ova izmena dovede do prelaska na diverzifikaciju rizika u upravljanju rizikom. Sve ovo je propraćeno potrebom rasta sredstava za upravljanje, što povećava i

troškove investiranja sredstava. Ipak, cela ova izmena ima jedini i glavni cilj, a to je zaštita ineteresa doprinosilaca KPŠF-a. Ovo se postiže preko povlačenja investicija iz investicijske klase sa više rizika i prelazak u investicijske klase koje su bolje zaštićene od oscilacija na finasijskom tržištu.

Sa druge strane do snižavanja operativne takse došlo je zbog okončanja kapitalnih investicija 2013. godine, ali i zbog daljnjeg rasta efikasnosti osoblja KPŠF-a, što je umanjilo finasijske potrebe za poslovanje.

Ovde podsećamo da je KPŠF penzijska institucija sa nekoliko puta nižom taksom u odnosu na slične penzijske fondove u regionu.

INVESTICIJE U OBVEZNICE DOSTIGLE 53 MLN EVRA

Investicije Kosovskog penzijskog štednog fonda (KPŠF) ostvarene su na kraju 2013-te preko 53 miliona evra u obveznice Vlade Kosova. Samo tokom četvrtog tromesečja Upravni odbor povećao je za oko 30 miliona evra investicije u ovaj instrument.

Na ovaj način takoreći je u 2013. godini, ostvaren maksimum dozvoljen Zakonom o investiranju sredstava KPŠF u obveznice Vlade Kosova, koji određuje da u svakoj kalendarskoj godini ne može da se investira više

od 50% doprinosa akumuliranih u prethodnoj godini. U poređenju sa prethodnom godinom, u 2013. godini, investicije unutar Kosova uvećane su za oko 7 miliona evra. Osim ovoga, u 2012 investicije KPŠF-a bile su uglavnom usmerene na bankarske depozite u zemlji, gde je od 46 miliona evro investicija, oko 32 miliona evra bilo u depozitima komercijalnih banaka i oko 14 miliona evra u obveznice Vlade Kosova. Na kraju 2013-e KPŠF nije investirao u bankarske depozite u zemlji.

TOKOM 2013. GODINE, USLUŽENO PREKO 68 HILJADA KLIJENATA

Kosovski penzijski štedni fond (KPŠF) tokom 2013. godine, pružio je usluge za 68 hiljada klijenata. Usluge su se odnosile na zahteve za štampanje stanja računa, ispravljanje adresa, aktiviranje online računa, apliciranje za penziju, davanje odgovora na pitanja putem e-mejla i u vezi usluga Trusta. U poređenju sa prethodnom godinom, kada je broj pruženih usluga bio oko 42 hiljade, ovaj broj predstavlja povećanje broja usluženih

klijenata za 62%. Iako je veliki broj usluga povezan sa potrebom klijenata da apliciraju za vizu u nekoliko ambasada EZ, do rasta broja usluga dolazi i zbog porasta svesti doprinosilaca, o važnosti penzijskih štednji kao i povećanih zahteva za online uslugom Trusta, preko koje može da se kontroliše račun na internetu.

USPEŠNO TESTIRAN PROJEKAT OSN

Kosovski penzijski štedni fond (KPŠF) u 2013. godini je bio angažovan u okončanju stvaranja rezervne kancelarije, koja je kompletirana sa svom neophodnom hardverskom i softverskom opremom. Od sada pa nadalje ova rezervna kancelarija biće pripravna da se u njoj smesti ključno osoblje KPŠF-a, u slučaju da neka nesreća, prirodna ili ljudska, onemogući dnevne aktivnosti u glavnoj kancelariji KPŠF-a. Stoga i projekat nosi naziv Oporavak u slučaju nesreća (OSN), što znači nastavak pružanja usluga KPŠF-a u rezervnoj kancelariji.

Da bi se osiguralo da ova rezervna kancelarija ispunjava neophodne uslove da bi se doprinosiocima uspešno pružile dnevne usluge, procenjeno je da je neophodno testiranje hardverske opreme i softverskih aplikacija. Prvo testiranje ostvareno je krajem godine, dok će se redovna testiranja stalno obavljati.

Odeljenje informacione tehnologije (IT) u KPŠF-u, pripremilo je tokom novembra meseca neophodnu infrastrukturu, da bi se obavilo testiranje projekta OSN. Radi ovoga, prethodno je završeno pripremanje rezervnih prostorija, povezivanje sa posebnom linijom interneta centralne kancelarije i sa svim podacima sa centralnih servera u rezervne servere. Testiranjem će se isprobati da li će sve dnevne aktivnosti KPŠF-a normalno funkcionisati, tokom njegovog simuliranja u rezervnom ambijentu.

Na početku je izvršeno pred-testiranje celog projekta, dok je krajem novembra sprovedeno finalno testiranje. Finalno testiranje prošireno je na dva dana i njime je upravljalo Odeljenje IT. Testiranje je nadgledano od strane menadžmenta KPŠF-a, u prisustvu i odeljenja odnosa sa klijentima i unutrašnje revizije.

Testiranje je uspešno završeno, prema planu predviđenih rezultata. Svi serveri i aplikacije koje se svakodnevno koriste od strane klijenata, testirane su sa potpunim uspehom. Nijedan proces koji određuje dnevnu delatnost KPŠF-a nije tokom testiranja naišao na smetnje. Međutim, uočeno je da će u cilju testiranja stvarnih scenarija, koji su obuhvataju procesuiranje dnevnih podataka, biti potrebna detaljnija priprema ispitnih scenarija i da će podaci testa služiti za testiranje u budućnosti.

Uzimajući u obzir da je ovo testiranje uspešno obavljeno, kao i činjenicu da se KPŠF u slučaju nesreća koje mogu da ga pogode, ne izlaže opasnosti da prekine proces rada i šta je još važnije da se sve informacije o dnevnoj aktivnosti KPŠF-a čuvaju u serveru i rezervnom okruženju, važnost ovog projekta veoma je dragocena. Njegova uspešna realizacija, svakako se može oceniti kao najvažnije dostignuće KPŠF-a tokom 2013. godine, u oblasti IT.

2.7 MLN EVRA PENZIJA POVUČENO U TM4

U poslednjem tromesečju 2013-e, vrednost povučenih sredstava od strane korisnika penzija Kosovskog penzijskog štednog fonda bila je oko 2.7 miliona evra, uvećana u odnosu na 2.4 miliona evra, koliko je bilo u prethodnom tromesečju. Za ovo tromesečje, broj korisnika penzija bio je 781, lagano povećan u odnosu na 763, koliko ih je bilo u prethodnom tromesečju.

Dok je u godišnjim iznosima, 2013-ta završena sa ukupno 10.7 miliona evra povučenih penzija, naspram 8.7 miliona evra, koji su povučeni prethodne godine. U brojkama, tokom 2013-e penzije je steklo 3,567 lica, dok je u prethodnoj godini penzije steklo 3,264 lica. Kao što

može da se uoči, godišnja promena između 2013-e i 2012-e, je za 23% za vrednost povučenih penzija, dok je za 9% promena broja penzijskih korisnika. Ovaj neproporcionalni rast penzija ostvarenih u vrednosti, naspram penzija brojčano izraženih, povezuje se sa dva faktora: 1) akumuliranim stanjem penzijskih štednji, koje se svake godine povećavaju i 2) sa porastom jedinične cene.

Od osnivanja KPŠF-a do kraja 2013-e, vrednost povučenih penzija dostigla je gotovo 39 miliona evra, koji su podeljeni 20,503 korisnicima.

SREDSTVA ALOCIRANA NA RAČUNU: 98.48%

Fond penzijske štednje nastavio je sa zadovoljavajućim napretkom u alociranju sredstava na računima doprinosilaca i tokom četvrtog tromesečja 2013-e (TM4). Vrednost nealociranih sredstava, smanjena je na 12.9 miliona evra, koliko je bilo na kraju TM3, sa 14.2 miliona evra, koliko je bilo na kraju TM3. Na ovaj način, sredstva doprinosilaca koja su alocirana na njihove račune, obuhvatila su iznos od 98.48% ukupnih sredstava, u odnosu na 98.20% koliko su iznosila u prethodnom tromesečju.

Ovde vredi podvući da je glavni faktor koji je koji je uticao na ostvarivanje ovog rezultata, bio alociranje plaćenih doprinosa tokom 2013-e na rekordnom nivou. Samo 0.48% ovih doprinosa nije alocirano na račune, što u nominalnoj vrednosti iznosi 575,775 evra od 119 miliona evra doprinosa koji su plaćeni u 2013. Ovaj

rezultat je u 2013. godini ostvaren uprkos činjenici da je vrednost penzijskih doprinosa plaćenih ove godine bila najviša ikada, dakle 119 miliona evra, ili oko 6 miliona više nego pre godinu dana.

Za celu 2013. godinu, KPŠF je umanjio vrednost nealociranih sredstava na 4.7 miliona evra, što je značajno više nego u 2002. godini, kada je ovaj iznos bio oko 1.8 miliona evra.

Glavni faktor koji je uticao na ostvarivanje ovakvog rezultata je angažovanje osoblja KPŠF-a na osiguravanju od poslodavaca, informacija koje nedostaju, dok je uticaj koji nije mali, imao povraćaj sredstava koja su pogrešno transferisana na račun KPŠF-a, koja su činili pre svega kazne i kamate, kojima je PUK kažnjavala poslovanja za kašnjenje i neprijavlivanje.

ZAVRŠEN SPOT ZA PROMOVISANJE ETRUSTI-A

Tokom TM4 osmišljen je i priveden kraju spot za promovisanje usluge Trusta. Ovaj spot emitovaće se 15 dana tokom januara meseca na tri nacionalne televizije: RTK, KTV i RTV21. Iako je usluga Trusta od strane KPŠF-a stavljena u funkciju pre šest godina, mali broj njenih korisnika, učinio je neophodnim ponovno promovisanje ove službe. Osim toga, još od otpočinjanja ove usluge, napravljena su poboljšanja i sada ovo više nije samo usluga za kontrolu stanja računa štednje. Putem ove usluge moći će da se utvrđuju naslednici, da se od kuće

aplicira za penzije kao i upućivanje raznih zahteva, direktno sa računa. Takođe je ova usluga poboljšana u pogledu vizuelnosti i opšte funkcionalnosti.

Takođe treba pomenuti da postoji olakšanje postupka za apliciranje u e-trustu. Sada je dovoljno da doprinosilac da bi dokazao njegov identitet, uputi skenirani ili fotografisani dokumenat, pri čemu nema potrebe da ih potpiše.

AUTOMATIZUJE SE AŽURIRANJE GLAVNIH ČINJENICA NA VEB STRANICI

Tokom četvrtog tromesečja završen je projekat za automatsko ažuriranje glavnih činjenica na veb stranici KPŠF-a (www.trusti.org). Sada se jedinična cena, sredstva pod upravljanjem, broj doprinosilaca i taksa za investiranje i poslovanje, svakodnevno ažuriraju na veb stranici. Podrazumeva se da se zbog vremena koje se zahteva za obezbeđivanje informacija od menadžera sredstava i neophodnih obračunavanja u vezi ovih podataka, njihovo ažuriranje vrši dva radna dana nakon

stvarnog kalendarskog dana. U međuvremenu, ovakva poboljšanja izvršena su i kod sporednih stranica jedinične cene i sredstava pod upravljanjem. Tu sada mogu da se pronađu uporedivi podaci između učinka investicija KPŠF-a i inflacije na Kosovu, ali i dodatni podaci po istorijskoj osnovi. Uskoro se očekuje da se automatsko ažuriranje vrši i za alokaciju sredstava prema menadžerima sredstava.

IZDAVAČ:

Kosovski Penzijski Štedni Fond

Objavljeno:

Januar 2014

Autor:

Jeton DEMI

Kontakt:

U. "Agim Ramadani" nr. 10
10 000 Prishtinë

038-244-341

info@trusti.org

www.trusti.org
